

Szabó Lőrinc: Vang-An-Si

– Hiába! – hallotta ezerszer
Sen-Tszung, a sárkánytrón ura.
– Nincs remény! – és ijedten nézett
a remete Vang An Si-ra.
– Jobb nem tudnod, hogy mi van ott kint! –
dörögte három ezredév
és a Tanácsban csak a szent bölcs,
Vang-An-Si rázta a fejét.

Fejét rázta és így kiáltott:
– De! tudd meg! s ne felejtsd soha!
Én, Vang-An-Si, neveltelek föl,
én és a filozófia;
most tied a trón: megcsináljuk,
mit még senki se mert, akart,
az Isten Országát a földön,
én, a gondolat, s te, a kard! –

– Császár, ne akarj tudni semmit! –
könyörgött a rémült Tanács.
– Sen-Tszung, – könyörgött a szent, – tárd ki
varázstornád négy ablakát!
– Ne, császár, ne hallgass a népre!
– Császár, hallgasd meg népedet!
És szólt Sen-Tszung, az ifjú császár:
– Vang-An-si, én neked hiszek!

A torony négyfelé kitárult,
a Tanács meghajtá fejét

és Sen-Tszung, mit császár sohsem tett,
hallgatta, miért sír a nép;
a négy ablak négyfelé tárult,
és begyűjtötte mind a kint,
mit fél Ázsia szíve néma
viharként döngött odakint.

S a vihar feljajdult Keletről:
– Császár nincs munka, nincs kenyér!
Kifoszt az uzsorás, a kalmár! –
sírt a milliótorkú Dél.
– A bér! a tőke! – zúgta Észak
és Nyugat zúgta: – A papok!
Sápadtan hallgatta a császár
a négy beszélő ablakot.

Sápadtan hallgatta a császár,
amit még nem hallott soha:
hogyan a szabadság nem szabadság,
a jog az őserdők joga,
hogyan a szegényt a fenevad pénz,
mint a tigris a nyulat, eszi,
s a világ csak nézi a gyengét
és legfeljebb megkönnyezi.

Irtózva hallgatta a császár,
hogyan átkozódtak a szívek,
hogyan elsírták mind, amit szemébe
nem mondtak volna soha meg;
irtózva hallgatta a néma
mennydörgést, amit a kulik
kétszázmillió szíve vert és
az imát: – Ég Fia, segíts! –

Az ablak bezárult. – Hiába!
Nincs remény! – mondta a Tanács.
De van! – tört ki Vang-An-Si, – császár,
akard s itt lesz az új világ!
– Akarom! – szólt és megölelte
szent bölcset Sen-Tszung: – Akarom!
Tanítóm voltál, most is az vagy,
Kezedben minden hatalom! –

És Vang-An-Si dolgozni kezdett
és dolgozott tíz éven át.
Védte a gyengét, tőrbe csalta

a tigrist és a banditát.

– Pénz, műhely s bolt: az államé mind,
– hirdette, – én kereskedem,
s mit agy és kéz, mint munka termel,
elosztom becsületesen! –

Tíz évig dolgozott a szent bölcs,
büszkén, hogy amit most csinál,
ezer év múlva is csak álom
lesz más népek fiainál;
békét hirdetett s ölt nyugodtan,
ha ölnie kellett neki,
angyalok voltak a katonái
s angyalok a hóhérai.

Tíz évig dolgozott Vang-An-Si
és dolgozott mindenkiért,
kétszázmillió szíve volt és
a vén világ arcot cserélt;
látta: roppant számok és tervek
bölcs kényszerben hogy építik
szerencse, önzés, bűn s örök harc
fölé az ész és rend álmait.

Tíz év... S a szent hívta a császárt
és a Tanácsot. – Kész vagyok,
itt a művem! – s az új világra
kitárta a négy ablakot.
Boldogan hajolt ki a császár,
Vang-An-Si boldogan figyelt:
köröttük a birodalomnak
kétszázmillió szíve vert.

Csend volt, mint mindig, titok és csend,
de hatni kezdett a varázs,
megszólalt kétszázmillió szív
s a titokból lett vallomás:
– Öld meg! – zúgta egy hang. Utána
égig csapott a düh s a vád:
– Öld meg! – Kit? – kérdezte a császár.
– Vang-An-Sit, a pokol fiát!

– A bölcsek bölcsét? – A bolondot!
– A szentet? – Ördög szentje volt!
– Hallod? – nézett a bölcsre Sen-Tszung.
– Öld meg: mindenkit kirabolt!

Öld meg! – az átok mint a tenger
özönlött a császár felé.
– Őrültek! – kiáltott Vang-An-Si
és kilépett a nép elé.

– Őrültek! Elúztam a kalmárt!...
– A tied éppúgy becsapott!
– Bankpénz helyett... – De katonákkal
Hajtottad be a kamatot!
– Az úri tőke... – Spicliké lett!
– A papok... – Azért nincs eső!
– Munkahadsereg... – Mint a börtön!
– Jövők... – Ma kell, nem jövő!

És már megint égig csapott
a vihar, tombolt az új világ:
– Most remény sincs meggazdagodni!
Császár, öld meg a bestiát!
– Őrültek! – suttogetta a császár
s becsukta a négy ablakot,
s elnémult kétszázmillió szív
s az önzés újra hallgatott.

Elnémult kétszázmillió szív,
csak kettő beszélt odabent.
– Hiába! – sóhajtott a császár.
– Nincs remény! – sóhajtott a szent.
– Úgy-e, mégis a régi rend jobb?! –
tapsolt a győzelmes Tanács.
És Vang-An-Si befalaztatta
a szent torony négy ablakát.

